

STICHTING HET DISCOURS

BELEIDS- EN ACTIVITEITENPLAN 2025 – 2028

1. Missie en ambitie

Stichting Het Discours ondersteunt scenaristen en filmmakers bij het ontwikkelen van hun talent teneinde belangwekkende maatschappelijke en culturele producties te realiseren voor een divers en zo breed mogelijk publiek. Hiertoe heeft de stichting als (co)producent een faciliterende functie middels het werven van subsidies of donaties, het samenstellen van een gespecialiseerd productieteam en het houden van toezicht op de realisatie van het project.

Het bestuur van stichting Het Discours kijkt met tevredenheid terug op de uitbreng van de televisiefilm: *De Vereniging Rembrandt; een uitzonderlijk jaar*. Deze film kreeg een enthousiaste ontvangst en werden goed bekeken op de televisie. De missie van de stichting om kunst voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken is in de afgelopen jaren meer dan geslaagd en daar zijn wij trots op.

Operatie Nachtwacht

Al in 2019 kondigde het Rijksmuseum met luid trommelgeroffel aan dat zij de grootste restauratie in haar geschiedenis zou gaan aanvatten; het iconische schilderij *De Nachtwacht* zal een ingrijpende restauratie ondergaan. Het schilderij is er slecht aan toe. Toeristen van over de hele wereld komen *De Nachtwacht* in het Rijksmuseum bewonderen, maar onder het oude vergeelde vernis vinden chemische processen plaats waardoor de kleur en helderheid in de loop van vele jaren verkleuren. De parel van onze nationale trots zal daarom met in de komende jaren ingrijpend worden gerestaureerd. Restauratoren, gewapend met nieuwe onderzoekstechnieken, zoeken naar nieuwe methodes om het voortschrijdend verval te stoppen.

Zo op het eerste oog kan een restauratie van een schilderij overkomen als een tamelijk saaie onderneming. Gepriegel op de millimeter, nauwelijks vooruitgang, een eindeloze oefening in geduld. Maar niet in handen van Oeke Hoogendijk. Met dezelfde verbetenheid waarmee ze eerder de verbouwing van het Rijksmuseum aanpakte, wil ze nu diep in de geheimen van Nederlands belangrijkste kunstschat duiken. De restauratie van *De Nachtwacht* biedt een unieke kans om het schilderij op ongekende manier filmisch te benaderen. In een chronologische vertelling kijken we mee met de restauratoren die het schilderij ontleden tot in de kleinste details, op zoek naar verborgen geheimen die onder de vernislaag schuilgaan. Het perspectief in deze laag van de film wisselt tussen enerzijds het schilderij dat als een patiënt in een ziekenhuis, in quarantaine achter glas, op zaal behandeld wordt. Anderzijds worden de onderzoekers en restauratoren op hun ontdekkingsreis gevolgd; nieuwsgierig bewegen zij door een wereld die zich met de modernste technieken langzaam maar zeker aan hen openbaart. Vinden ze de oorzaken van de witte waas die over delen van het schilderij is komen te liggen? Waar komen de korrelachtige witte bobbeltjes vandaan die zich over het werk hebben verspreid? Vinden ze een methode om de voortschrijdende beschadigende processen te stoppen? Hoe ver mogen ze gaan met restaureren zonder de oorspronkelijkheid van het doek aan te tasten? De sporen van de geschiedenis zorgen voor tal van dilemma's.

In 1975 werd het schilderij door een wanhopige en boze man aangevallen; met messen maakte hij diepe sneden in het doek. Hoewel destijds gerestaureerd, zijn de sporen van deze aanval op *De Nachtwacht* nu akelig goed zichtbaar. Ze komen als zwarte strepen door de vernislaag heen. Hoe vanzelfsprekend is het om deze schades te herstellen? En hoe zit het dan met de afgesneden repen die het schilderij in 1715 passend moesten maken voor de verhuizing van de Kloveniersdoelen naar het Paleis op de Dam? Telkens als de restauratoren een onderdeel van het schilderij onder handen nemen is dit in de film aanleiding om op een organische manier de geschiedenis in te duiken, soms met gebruikmaking van schitterend archiefmateriaal, destijds op

STICHTING HET DISCOURS

16 mm gedraaid, en via interviews met ooggetuigen, voor zover die er nog zijn wordt de geschiedenis zichtbaar.

Het 'overleven' van De Nachtwacht vormt de hoofdverhaallijn in deze film van regisseur Oeke Hoogendijk waarin zij de restauratoren volgt die onderzoeken hoe zij deze complexe restauratie kunnen uitvoeren. Daarnaast zal de regisseur trachten een antwoord te vinden op de vraag hoe dit schilderij van Rembrandt is uitgegroeid tot de Mona Lisa van de lage landen. Waar dankt zij haar iconische status aan? Een nader onderzoek naar de betekenis van het schilderij en welke geheimen het in zich draagt zal in de loop van de jaren onderzocht worden. Het bestuur van de stichting is met name in de ontwikkelingsfase actief geweest om de financiële middelen te vinden voor de research en schrijven van een filmplan.

Met de huidige grote en langdurige restauratie hoopt het Rijksmuseum het doek voor de eeuwigheid te bewaren. Geen wonder dat dit restauratieproject ingrijpend en langdurig zal zijn. Hoeveel jaren de restauratie nog zal gaan duren is nu nog niet bekend, maar dat het nog vele jaren zal duren is zeker.

Als bestuur vinden wij het van groot belang dat dit historische restauratie proces op film wordt vastgelegd. Daarom zijn wij in de ontwikkelingsfase opnieuw een intensieve samenwerking met het Rijksmuseum aangegaan. Hoewel de feitelijke realisering van de productie bij Discours Film BV ligt, staan wij als stichtingsbestuur altijd langs de zijlijn klaar indien er gaandeweg dit lange traject tekorten zouden optreden en nieuwe fondsen aangeschreven zouden moeten worden.

2. Nieuwe projecten

Ook in de nieuwe periode, 2025-2026, blijven we staan voor onze missie een filmische Intermediair te zijn tussen de grote kunst voor een breed publiek. Er is een reservering gemaakt in de begroting van onze stichting voor het ontwikkelen van twee nieuwe documentaires. Oeke Hoogendijk heeft het plan opgevat om een documentaire te gaan realiseren over een bijzondere club vrouwen die elkaar wekelijks treffen. Zij zijn weduwen van bekende Nederlanders, maar hebben allen zelf ook hun sporen in de kunstwereld ruim bewezen. Elke zondagavond komt de weduwenclub bij elkaar in het huis van Olga Zuiderhoek om samen te eten en vinden er gesprekken plaats. Die gesprekken gaan zeker niet altijd over hun dode echtgenoten, maar dat is wel wat hen bindt. In de komende tijd zal uitgebreid worden onderzocht en geschreven om tot een mooi en helder filmplan te komen. De kern van dit nieuwe film plan is te onderzoeken hoe deze vrouwen, ieder voor zich, hun rouw omzet in een eigen kunstvorm. Zo heeft Olga Zuiderhoek een soloprogramma gemaakt dat elk jaar wordt opgevoerd in het Muziektheater waarin zij, onder meer, op ontroerende wijze haar rouw over het verlies van haar Willem Breuker vormgeeft. Connie Palmen heeft haar rouw over Ischa Meijer uitvoerig beschreven in *I.M.* en in *Logboek van een Onbarmhartig Jaar*, over het verlies van Hans van Mierlo. Als er iemand specialist is in rouw dan is zij dat. Els Timmermans maakt schilderijen over de dood van haar man Peter van Straaten en Vera Beths zet haar rouw om in haar muziek met haar viool. Bijzonder is dat elke kunstvorm in deze club vertegenwoordigd is; acteren, musiceren; schrijven; schilderen. Hoe ga je verder na het overlijden van je grote liefde? Hoe zet je pijn om in kunst? Hoe blijf je betekenis geven aan gemis? Hoe hou je de doden levend? Een film over verlies en het dagelijks hervinden van vitaliteit om te leven met dat grote verlies.

Een tweede nieuwe ontwikkelingsfase zal in 2026 van start gaan en betreft een film over de schrijver Arnon Grunberg. De eerste gesprekken zijn al gevoerd en de verwachting is dat dit een heel bijzonder filmproject kan worden. Grunberg zelf zal de hoofdpersoon in deze biografische film zijn, zowel een documentaire hoofdpersoon als een acterende hoofdpersoon. De vorm waarin deze film gegoten wordt is een genre waarin fictie en documentaire samen komen: een *Mocumentary*. De kijker denkt aanvankelijk dat wat zij zien een klassieke documentaire is maar

STICHTING HET DISCOURS

gaandeweg worden er fictionele elementen toegevoegd en neemt de film onverwachte wendingen. Het realisme ontspoord, dat doet het realisme eigenlijk altijd. Het kernidee voor deze film wordt gevormd door improvisaties en daarnaast biografische scènes uit de boeken van Grunberg zelf. Zijn levensmotto staat daarbij centraal (geleend van Herbert Achternbusch: *Du hast keine chance, aber nutze sie*) Enkele vragen die in de film ook de revue zullen passeren: Waar komt zijn enorme productiviteit vandaan? Wat drijft hem voort? Is hij op de vlucht? Wie is hij? Waarom zijn wij op deze aarde? Voor dit project dient in de komende tijd een uitgebreid en doorwrocht filmscenario geschreven te worden dat na voltooiing zal worden ingediend bij verschillende fondsen. Speelfilm werkt met hogere budgetten dan documentairefilm en wordt daarom ook op een andere manier getoetst. Dat is ook een nieuwe uitdaging voor ons als bestuur. Aangezien Arnon Grunberg deels in New York woont en zeer beperkt tijd heeft zal de research verspreid over verschillende tijdsvakken plaatsvinden en de aanloop naar de indiening bij de fondsen zal dan ook nog enige tijd in beslag nemen.

Voor het schrijven van dit filmscenario heeft het bestuur van de stichting de jonge documentaire regisseur PASCALLE BONNIER voor ogen die in een samenwerking met de ervaren Oeke Hoogendijk een perfecte artistieke combinatie vormen. Hoogendijk voelt zich verwant met het werk van schrijver Grunberg vanwege de gedeelde achtergrond, namelijk het opgroeien met een Joodse ouder die kampoverlevende is. PASCALLE BONNIER maakte reeds een documentaire over Arnon Grunberg getiteld: *Moeder & Grunberg* die in mei 2015 bij de Joodse Omroep werd uitgezonden. Wij zijn verheugd dat onze ambitie om ook jonge talentvolle filmmakers te ondersteunen met deze samenwerking concreet gestalte krijgt.

Het derde nieuwe project dat weliswaar nog in een hele prille fase verkeerd maar dat wij graag zouden willen ondersteunen betreft een documentaire over het weekblad De Groene Amsterdammer. Het weekblad zal in 2027 haar 150-jarige bestaan vieren, een goede aanleiding om te onderzoeken hoe er een film over deze club gemaakt kan worden. Momenteel onderzoeken Oeke Hoogendijk en Fabie Hulsebos de mogelijkheden van financiering voor deze film. Zij zijn nu aan het researchen en hebben het voornemen om daarna een aanvraag te schrijven die zal worden ingediend voor de Tele-doc selectieronde 26 mei 2026. Het bestuur besluit dat het geïnteresseerd is ziet uit naar de totstandkoming van deze aanvraag en is bereid financieel in dit voorstadium bij te dragen aan de werkzaamheden.

Aan ons als stichting en producent om de continuïteit van hoogwaardige artistieke documentaires over kunst te waarborgen. Waar nodig voert de stichting een actief beleid om fondsen te werven teneinde de financiële middelen te garanderen voor het realiseren van de filmprojecten. Het bestuur vergadert regelmatig om deze ambities te stroomlijnen en met volle inzet te blijven begeleiden.